

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Devonii Oratoris Et Philosophi
Ingolstadiensis Panegyrici Dvo**

Turner, Robert

Ingolstadii, Anno M. DC. IX.

Serenissimo Principi, Gvlielmi Dvcis Maximiliano, Comiti Palatino,
Vtrivsque Bavariae Duci, spei Germaniae, Domino suo, Robertvs Tvrnervs
S. P. D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69598)

SERENISSIMO
PRINCIPI, GVLIELMI
DVCIS MAXIMILIANO, COMITI
PALATINO, VTRIVSQUE BAVARIAE
Duci, spei Germaniæ, Domino suo,
ROBERTVS TVRNERVS

S. P. D.

OMES ES, MAXIMI-
LIANE. quantulum i-
stud in tua fortuna? CO-
MITIS gloriolam, tan-
quàm stellulã luna, Du-
cis honor vel obscurat splendore, vel
obruit magnitudine. DVX ES, MAXI-
MILIANE. DVCEM esse, mihi crede,
parum est, immò multis labes est. nam
plurimos huius notæ principes vide-
mus Duces esse & antesignanos ad Lu-
therum, ad Antichristum, ad Satanam.
spes es Germaniæ, Maximiliane. istud in
istac ætatula est sanè maximum, in tua

A 2 for-

PRAEFATIO.

Fortuna certè quidem minimum. nam quemadmodum est semen, vt fiet herba; sic est spes, vt fiet virtus. si ex semine non fundatur herba, dolèdum; si ex spe non floreat virtus, pudendum. quare quòd spes luceat in te, est ætatulæ laus; si hanc spem tanquam bonum semen studio & diligentia excitaueris ad virtutis frugē, erit virtutis tuæ summæ summum ornamentum, ac Germaniæ tuæ afflictæ certum firmamentum, hoc spero fore, & hanc spem nixam tuo genere, nixam tua indole, nixam tua forma, nixam tua educatione puto non posse mihi excidere & in terrā defluere. nam cui auus Albertus, pater Gulielmus, mater Renata, is est maximus spes, & qui est spes, debet esse virtute. vide auum. in mediis Germanicorum tempestatum procellis fluitantem suam Bauariam, & fluitantem quasi mediam appulit ad quietis portum. hîc si non aduerteris prudentiam, vbi aduerteris? Vlysses fabulæ mirantur constantem, quòd vtram-

PRAEFATIO.

gramq; sibi aurem opleuerit, ne syrenum vox, tanquam mentis lena, labesque influeret. constantior fuit auus tuus, qui heresim audiuit synerem, & contempsit syrenem, id est, heresim audiuit suauiter blandulam, & contempsit fedè meretriculam. aurium, manuum, oculorum munia, mirum est, quàm despersuerit ad varietatem commodè, quàm dispensarit ad iustitiam moderatè. aurem vnã tantùm dedit accusatori, vt accusato integram seruaret alteram: oculos non diuidebat duos duabus, sed vni tribuebat vtrosque: manibus eam præscripsit legem, vt quàm esset vna ad accipiendum complicata, tam explicata esset ad dandum altera. vno verbo, non quærebat anfractus viarum, viam semper terebat vnã, illam virtutis directam, expeditam. quippe factorum dictorumque semper fuit tam constans æquabilitas, vel æquabilis constantia, vt in summis potentiam, prudentia; in infimis prudentiam, authoritas, in me-

PRAEFATIO.

diocribus auctoritatem, lex temperaret ac moderaretur. ex hoc auo tuus pater, quātus? ita facit, ita dicit, ut habeant tam pōdus verba, quāmodum facta. in templo est Arsenius, in aula Constantinus. quanquā in eius sacello omnia sunt expressa tam pulchrè ad imitationem vr̄bis, ut qui viderit Romam, putet Romā commigrāsse Monachium; aut qui videt iam Monachium, non facilè postea Romam miretur Romæ: tamen Romā tacebo Monachiensem, loquar Constantini aulam. quam? ita descriptam munis, ut sacellum, cœli; bibliotheca, Academiæ; magnificentia, mundi; disciplina speciem præferat monasterij. tuus pater in monasterio hoc ita est sanctus, in Academia hac ita doctus, in mundo hoc ita princeps, in hoc cœlo ita DEVS, ut exclamarem, *Optimum; Maximum*, antiqua formula, nisi verer fore, qui mihi aulicum oggannirent pro Theologo, Aristippum pro Turnero. non assentor Aristippus, auum tuum
pater

PRÆFATIO.

pateriam tuus vincit, ne putes imitator-
rem, *seruum pecus*. & quid ni vinceret? in
quem vno se nexu illigârunt duæ stir-
pes, Austriaca atque Bauarica, orbis
maximæ, semperque florentes fructu,
regnorum illa, factorum hæc, religionis
& supremi imperij vtraque. de Serenif-
sima matre tua quid narro? alias mulie-
res dum laudamus, satis laudamus, si
hanc Lucretiam, illam vocemus Susan-
nam. at mater (Maximiliane Princeps)
tua ita Princeps est, ita sancta est, vt illu-
strior laus accessura videatur ad Lucre-
tiam, si prædicetur Renata; quàm ad
Renatam matrem, si dicatur Susanna.
vniuersum hoc. vis singula? silebo eam
esse Reginae Dacæ filiam, maxima illa
laus est, eam habuisse patrem, habere
fratrem Lotharingum. cuius familiæ
quot Duces, tot fuerunt Ecclesiæ Ro-
manæ athletes, quot vrbes Galliæ, tot
illi fecerunt testes suæ vel beneficentiæ
in Catholicos, vel iustitiæ in hæreticos.
illis ex gente Lotharinga, alij alia po-

PRAEFATIO.

nant trophæa, ego hoc vnum pono, maximū, quia pietatis est; gloriosissimum, quia æternitatis erit; eos hæresi latè per Galliam tot amputâsse capita, vt nisi illa Hydra fuisset, contrita quidem iam diu fuisset. ex hoc aureo patre quem exspecto filium? aureolum, quem tu (Maximiliane Princeps) præfers spe. nam quatuor familiæ orbis amplissimæ in te vnum videntur diuino consilio coisse, Austriaca, Bauarica, Lotharinga, Dana, vt te, in gloriæ stadio si langueas, excitent Austriæ Caroli; si subsistas, impellant Bauariæ Theodorici; si pergas, illiciant Daniæ Christerni; si attingas metam, ornent Lotharingiæ Godefridi. quid? spem hoc genere nixam posse excidere? non excidet, vel quia hoc semen spargitur in indole familiæ Bauaricæ, vel quia hæc indoles excolitur à Petreo. quo homine? artifice ingeniorum, vt dicam simplici nudaque voce. nam si quid abundet in tuo ingenio, tanquam agro fertili, rescabit facilè, vidi prudentiam;

PRAEFATIO.

dentiam; si quid desit in tuo ingenio, tanquam agro inculto, inseret affabrè; noui doctrinam, antiqui Sophistæ Arabiam gloriantem vno Phœnice ludebant omni irrisione, quasi sola Græcia duos aut habuerit, aut potuerit habere Phœnicees, Alexandrum discipulum, Aristotelem præceptorem. ingeniosè hoc quidem ad colligendam gratiam, sed ad rei notionem falsò, cùm Germania etiam à Sole, qui solum Græcum percoquit, longissimè remota, iam post multa secula duos etiam ediderit Phœnicees, Maximilianum diuinè principè, quia poliat; Petreum egregiè artificem, qui poliat. non fingo ad gratiam orator, sed scribo ad stimulum. adhibitus semel ad tuam mensam (foelicitatem meam) tantam hausi voluptatem, quantam pectoris mei angustia vix ac ne vix quidem poterant capere. nam siue incederes, in conformatione corporis Veneres; siue diceres, in labellis suadae medulla; siue rideres, in oculis Cha-

A s . . . rites;

PRAEFATIO.

rites; siue orares, in vultu^a Theodelinda videbantur insidere, vel arte sic posita, vel sic impressa natura, vt non tam stupuerim naturam, quae tantam in te elegantiam impresserit; quam amarim Petreum, qui tantam in te artem expresserit. quare cum omnia sint in te (Maximiliane princeps) insignia, genus ad stimulum, indoles ad gloriam, ædificatio ad virtutem, singula ad spem, volui tibi indicare verbulo, quantam arborem sperant, qui de tali radice sperant. at vox mea ne videretur intempestiua, si hoc tantum indicaret, indicat etiam meum in tuam Celsitudinem animum plenum amoris, plenum obseruantiae, plenum pietatis. quippe cum superioribus annis lussem Panegyricos aliquot ad imitationem Pacati, Mamertini, ac Plinij, mei penè dixeram Dei, duos hos volui esse testes meae in te mentis; non quod tanto principe sint digni, sed vt
meus

(*a Theodelinda erat ex familia Bavarica, cui propter sanctitatis famam Gregorius Papa nuncupauit suos dialogos, Diuus Diua.*)

PRÆFATIO.

meus animus esset extra periculum abortus, si quem parturiebat amorem, aliquo modo pareret. Iuno Lucina, nihil moror, si absis mihi parturienti, satis pario foeliciter, si adsit Maximilianus, Iuppiter meus. huic lito thure, huic lito calamo, vt hunc meum partum tenellum blandulè palpet. quòd si (Maximiliane princeps) huius mei filioli reuerentis nullum audiero quiritatū, indicem plagæ, sistent se tibi nō multò post Albertus auus, & Gulielmus pater, antiquorum Panegyricorum veste contecti, incultè quidem, contecti tamen. sed nullus erit quiritatus, sat scio, aut si quis fortè sit, quiritatus erit amoris, non doloris. quippè cū hic meus infans vagiat vno Panegyrico laudes D. Gregorij, altero triumphum Serenissimi Ernesti, amabis generosum, quòd sanctum Dei audeat; & osculaberis pium, quòd patrum tuum velit honestare, quantum potest per etatulam. vide decorum, *laus Sanctorum in ore infantis*; vide amorem, *laus*

PRAEFATIO.

laus principis in ore clientis, non pergo. omnia cùm singulis tam aptè conspirant, vt tam debeas amare amorem meum, quàm ego soleo venerari familiam tuam. valeat Serenissima sua Celsitudo. Ingolstadij, 4. Nonas Octobres.

Serenissimæ vestræ
Celsitud.

Æternùm, devotus
ROBERTVS
TURNERVS.

ROBER-